

ACETARIA

Respondent HIERONYMUS VON DER BURG

Uppsala, L. M. Höjer, (1756). | 4:to; pp (4), 16.

Soulsby 1925; Hulth sid 104.

Om Sallater, utkom härstädes nästl. år en artig *disputation, Praes.* Herr *Archiat.* och Ridd. LINNAEUS, *Resp.* H. HIERONYMUS VON DER BURG, *Ostrog.* §. 2. Det är en stor och märkelig skillnad emellan lifs uppehälle utur växte- och djur-riket. Köttwarer gifwa få och hårda *excrementer*, men med örter är det twärtom, hwilket nog tydeligen skönjes wid jämförande af boskap och hundar. Köttsaker göra en skarp *urin*, men örter en lindrig, och är *urin* en från blodet bortskild sälta, som ger tilkänna, hurudan tilsats och blanning blodmassan fått. De förra åstadkomma en tjockare och rödaktigare blod, än de senare, hwarföre ock köttätande djur äro grymmare än de som äta gräs. De förra främja icke de kroppens förmerande, men göra honom lätt och wig. Däremot har föda utur örteriket en hel annan werkan, som nogsamt rönes, när en wil jämföra de Skånska bönder med Lapparna. Köttwaror upelda och fördärfwa wätskorna, men de senare kyla och upfriska blodet. Det är ock för den orsaken skul, at wi häldre äte kött om wintren, än om sommartiden, och må jämwäl bättre däraf. Därföre också naturen undan-gömer örter för oss öfwer wintren, men framgifwer dem til öfwerflöd om sommaren. Af mycket köttätande upkommer et *Alcali spontaneum* i blodet, och anstöter i bröstet, så framt det icke är tilräckelig *motion*. Ängelsmännernas twinsot har ingen annan orsak. En qwacksalfware hos dem föreskref de sjuka ingen ting annat, än at äta kött, men alle de samme fingo därigenom Lungsot. Det är också en pålitelig anmärkning, at den som drages med Lungsot, och ännu ej kommit längre därmed, än at han kan botas, bör framför all ting akta sig för köttträtter. Eljest märkes, at Nordens inwånare, särdeles om wintren, och i fall de hafwa tilbörlig rörelse, fördraga långt bättre sådan föda, än de som bo i de österländska orter, ock som hafwa ingen *motion*. Altså bårdö Lapparne ganska sällan af Lungsot, men Ängelsmän däremot mer än ofta, och bägge desse nationer wärdera köttträtter fram för alt. Köttmat gifwer kroppen en ömnic föda, men växter och örter icke så. Dock är för mycken föda rätt så skadelig, som för liten, om en skal må wäl. Ju fetare et kött är, ju mera är det födande, men af örter innehålla kålsaker (*olora*) alraminst något

SALLADER

Lärda Tidningar 1757
Num 31, sid 121–124